

Juho Norrena

Opettajan vaikeat kysymykset

Arvot, rajat ja työn merkityksellisyys

Tässä pdf-tiedostossa on mukana kirjasta seuraavat näytteet:

- Sisällys
- Alkusanat
- Näytesivut

Tutustu kirjaan
verkkokaupassamme

Sisällys

Opettajan vaikeat kysymykset - mistä on kyse?.....	7
--	---

Osa 1

Miten opettajan vaikeat kysymykset rakentuvat?

Arvot - elefantti olohuoneessa.....	14
Yksilön eettisyys - valtaa ja valintoja.....	27
Eettinen keskustelu koulu yhteisössä - kaksinaismoralismia ja pahattaria.....	42
Luottamus - googletatko vai kysytkö opettajalta?.....	52
Uskomukset ja opettajuus - punkin puremia ja tubettajaunelmia.....	60
Kategoriat ja rajat - suomalaisuutta ja sunnuntaineurooseja.....	69
Kasvatus - arvostettua puurtamista vai ylijäämähomma?.....	77
Koulun tehtävä - vaikeiden kysymysten jalostamo?.....	89
Asiantuntijuus ja tutkimus - totuus tulee tulkitsijan suusta.....	105

Osa 2

Millaisia ovat opettajan työn erityispiirteet?

Opettaminen - professio vai jotain muuta?.....	120
Opettajan työn kuormittavat tekijät - muutosagenttius ja lapasen karisma.....	129
Opettajan tavoite - onnellisuuden edistäminen?.....	143
Opettajuuden kaupunki - hallitsijana tieto vai uskomukset?.....	153
Pedagogiikka - oppimisen tukikeppi.....	172
Oppiminen ja osaaminen - tietäjä vai taitaja iänikuinen?.....	184
Ammattina ja kohtalona auttaminen.....	197

Osa 3

Miten opettajan vaikeita kysymyksiä ratkaistaan?

Arvokeskustelu yhteisössä.....	208
Vaikean kysymyksen pilkkominen osiin.....	222
Vaikean kysymyksen asettaminen janalle.....	235
Opettajan eettisyyden huoneentaulu.....	238
Esimerkkejä opettajan vaikeista kysymyksistä.....	242

Osa 4 Harjoituksia vaikeisiin kysymyksiin

Yksilöharjoituksia.....	260
Minä opettajana.....	260
Minä oppijana.....	262
Oman johtotähden tunnistaminen.....	264
Omien uskomusten haastaminen.....	264
Harjoituksia työyhteisön pohdintaan.....	270
Omien ammatillisten varjojen kohtaaminen.....	270
Arvoja haastavat tilanteet.....	271
Mitä arvoja haluamme ilmentää?.....	273
Mitä arvoja toimintamme ilmentää?.....	274
Eettisen päätöksenteon nelikenttä.....	276
Luottamuksen tuntomerkit.....	278
Käsitykset puntariin.....	279
Vaikeiden kysymysten kartoitus.....	280
Opettajan vahvuudet ja kehityskohteet.....	280
Lopuksi.....	282
Liitteet.....	287
Lisälukemista.....	305
Kirjoittaja.....	309

Opettajan vaikeat kysymykset – mistä on kyse?

“Meidän lapsemme ahdistuu Punahilkka-sadusta.”

*“Minun lapseni pelaa koripalloa –
hän ansaitsee paremman numeron liikunnasta.”*

*“Lapseni ei saa nähdä muiden lasten tappelevan,
koska hän ei saa muutoin unta.”*

“Meidän lastamme ei saa kutsua tytöksi eikä pojaksi.”

*“Tehkää koulussa työnne paremmin,
sillä ei meillä kotona ole lapsen kanssa mitään ongelmia.”*

Kuulostaako tutulta? Edellä mainitut huoltajien vaatimukset ovat arkea monelle ammattikasvattajalle. Niitä kaikkia yhdistää se, että vaikka ratkaisua penätään, ongelmiin ei ole olemassa yksiselitteistä vastausta. Kaikissa esimerkkitapauksissa on myös

Opettajan vaikeat kysymykset

nähtävissä, kuinka yhteiskunnan ja nykyajan trendit heijastuvat koulumaailmaan. Opettajan työ on yhä enemmän vaikeiden kysymysten kyllästävä.

Aloitetaan vaikeiden kysymysten perkaaminen tekemällä monimutkaisesta yksinkertaista. Jokaisessa työssä on pitkä lista tehtävään kuuluvia asioita. Työhön kuuluu myös suuri joukko asioita, joista on vaikea sanoa, kenelle ne kuuluvat. Sitten on vielä runsaampi joukko asioita, jotka eivät missään nimessä kuulu kyseiseen työhön. Poliisi antaa rikesakon, mutta ei kasta vastasyntynyttä. Jos kaikki olisi näin yksinkertaista, ei tarvitsisi kirjoittaa tai lukea enää yhtään riviä jatkoksi.

Työtehtävien määrittelyn hankaluus erottaa opettajan työn monista muista ammateista. Se on juuri sama syy, miksi on vaikea perustella pitkän kesäloman tarpeellisuutta henkilölle, jolla ei ole opetuskokemusta. Opettajan tehtäväkuva voidaan toki kirjata paperille ja luetella asiat, joita siinä tehdään. Sen sijaan päässä pyörivät ristiriitaiset ajatukset, kokonaisvaltainen vastuu ja valvottut yöt ovat vaikeammin määriteltävissä.

Yleensä suurin osa ammatillisuudesta perustuu rutiiniin, toimintamalleihin sekä selkeisiin normeihin. On olemassa tehtäväkuvat ja ohjeistukset, joiden mukaan työtä tehdään ja joita voidaan soveltaa tilanteen mukaan. Opettajan työssä nämä toimintamallit ovat periaatteessa olemassa, mutta ne ovat tulkinnanvaraisia ja vaikeasti hallittavissa. Opettajan työ on suurelta osin intensiivistä vuorovaikutusta ja jatkuvaa epävarmuuden sietämistä.

Opettajan vaikeat kysymykset – mistä on kyse?

Koulu on kivijalka, jolle yhteiskunnan tulevaisuus on rakennettu. Koululta ja opettajalta vaaditaan jatkuvaa muutosta samalla, kun yhteiskunta luo nahkaansa. Vaatimus tehokkaista oppimistuloksista säilyy, vaikka rinnalle kiinnittyy yhä enemmän uusiakin tavoitteita. Erilaiset työvälineet, järjestelmät ja paperityöt ovat opettajan työtehtävien lisäosia, puhumattakaan lisääntyvästä perheiden pahoituksesta, joka vaikeuttaa työn olosuhteita monella tapaa.

Koulun ja opettajan rooli varsinkin ihmiselämän alkupuolella on ilmeisen tärkeä. Siitä huolimatta tuntuu, ettei kenelläkään ole aikaa pohtia, mitä opettajan ammatti nykyajassa tarkoittaa. Muutoksen keskellä opettajien jaksaminen on koetuksella ja moni harkitsee alanvaihtoa. Ammatillisella aallonharjalla pysyminen edellyttää jatkuvaa itsensä kehittämistä ja tehtävänkuvan laajentamista. Kuinka paljon itsestä ja omasta persoonasta voi ammatilleen antaa? Entä katoaako kutsumus, jos tekee töitä liikaa tai totuttua vähemmän?

Opettajan ratkaistavina ovat muun muassa kiusaamisen vähentäminen, digitalisaation hyödyntäminen, hyvinvoinnin rakentaminen ja sukupuoli-identiteetin tukeminen. Lisääntyvät mielenterveyden ongelmat näkyvät oppilaissa, huoltajissa ja koulun henkilökunnassakin. Huoltajat ja oppilaat ovat tietoisempia ja vaativat yhä räätälöidymää tarpeidensa huomioimista. Yhä useammin tehdään

opettajasta rikosilmoitus tai kantelu. Olisi kiinnostavaa myös pysähtyä pohtimaan, mitä luokan hallinta, kuri, auktoriteetti tai oppijälähtöisyys tarkoittavat koulun arjessa muutoksen keskellä, mutta aikaa ei koskaan ole. Sen sijaan uusia hankkeita, käytänteitä ja sähköisiä järjestelmiä pitäisi ehtiä ottaa haltuun. Mediassa keskustellaan yhä uudelleen yhteiskunnallisista asioista, joihin koulun pitäisi puuttua entistäkin varhaisemmassa vaiheessa.

Opettajan vaikeat kysymykset ovat luonteeltaan eettisiä ja läsnä kaikkina aikoina. Kiireen keskellä ja arvokeskustelun uupuessa opettajan työstä on vaarassa tulla pelkkä tekninen suoritus – täytetty asiakirja tai lomake. Tai vastaavasti tuuliviiri, joka ei vielä aamulla tiedä, mihin suuntaan nokka iltapäivällä osoittaa. Aidolle kohtaamiselle ei ole muutoksessa aikaa. Uusia asioita ei myöskään saa kyseenalaistaa, tai voi saada muutosjarrun maineen. Monet opettajista valitsevatkin kehityksen junan rinnalla juoksemisen. Tällöin kiire saattaa synnyttää juurettomuutta, joka estää työstä nauttimisen ja haastavien asioiden äärelle pysähtymisen. Jos eettisiä keskusteluja ei käydä, on vaarassa käydä niin, että muutoksen vaatijat erkaantuvat muutoksen vastustajista myös ammattikunnan sisällä. Pelkona on, että opettajat jakaantuvat kahteen vastakkaiseen koulukuntaan ja alkavat väheksyä eri tavoin ajattelevien työtä.

Opettajan ammatilla on laajalti merkitystä oppijoiden, yhteiskunnan sekä opettajan itsensä kannalta. Työ on luonteeltaan kuitenkin suorittavaa, kiireen ohjaamaa ja jatkuvassa muutoksessa pyristelyä. Arjessa on valitettavan vähän mahdollisuuksia pohtia työn merkityksen syvintä olemusta. Tässä kirjassa lukija saatetaan opettajan työn vaikeiden kysymysten äärelle ja annetaan työkaluja pohtia ammatin olemusta sekä keskustella eettisistä kysymyksistä työyhteisössä. Kirjassa esitellään opettajan työn

Opettajan vaikeat kysymykset – mistä on kyse?

eettisiä näkökulmia, jotka liittyvät ajankohtaisiin puheenaiheisiin. Tarkastelua tehdään lähinnä rajojen ja arvojen käsitteiden kautta. Mitkä ovat opettajan työn keskeiset arvot ja rajat? Kuinka niitä voi oppia hallitsemaan? Kuinka voi jaksaa työssään ja silti kehittää itseään ammatillisesti? Näistä keskeisistä kysymyksistä rakentuu opettajan ammatillinen perusta – työn merkityksellisyyden. Kun kivijalka on kunnossa, myös muutokset ja työssä kehittyminen mahdollistuvat.

Kirjan ensimmäisessä osassa pohdin näkökulmia opettajan vaikeiden kysymysten taustalla. Tällöin tutustutaan opettajan työn kannalta olennaisiin käsitteisiin, kuten arvoihin, eettisyyteen, luottamukseen, rajoihin, kasvatukseen, uskomuksiin ja asiantuntijuuteen. Esitän käsitteistä esimerkkejä, joita jokainen opettaja kohtaa arjessaan. Kirjan toisessa osassa syvennyn opettajan työn erityispiirteisiin arkisessa aherruksessa. Tarkastelen tiedon ja uskomusten vastakkainasettelua, tietojen ja taitojen oppimista, pedagogiikkaa, auttamista sekä opettajan työn kuormittavia tekijöitä. Kahdessa ensimmäisessä osassa olen valinnut jokaisen luvun alkuun sitaatin urallani vastaan tulleista opettajien ajatuksista, jotka liittyvät käsiteltävään teemaan.

Kirjan kolmannessa osassa tarjoan konkreettisia työvälineitä opettajan vaikeiden kysymysten ratkaisemiseksi. Esittelen mallin ja esimerkin arvokeskustelun toteuttamisesta työyhteisössä. Lisäksi havainnollistan vaikeisiin kysymyksiin tarttumista kahdella tärkeällä strategialla: pilkkomalla vaikea kysymys osiin sekä asettamalla vaikea kysymys janalle. Osassa kokoan myös opettajan eettisyyden huoneentaulun ja annan käytännöllisiä esimerkkejä vaikeiden kysymysten ratkaisemisesta kuvattujen mallien avulla.

Kirjan lopussa on lisää käytännön harjoituksia, joilla työmäärä ei vähene, mutta sen saa tuntumaan siedettävämmältä.

Kirjassa esitetyt näkökulmat, ongelmat ja ehdotukset niiden ratkaisemiseksi ovat omiani. Ne perustuvat kokemuksiin, näkemuksiin, keskusteluihin ja luettuihin teksteihin, joita uran varrella on eteeni sattunut. Pidän tärkeänä tällaisen kokonaisnäkemyksen kokoamista. Haluan rakentaa kokonaisuuden niin, että siinä on sopiva määrä taustatietoa ja käytännön esimerkkejä, jotta käytännöllä ja teorialla on mahdollisuus nivoutua yhteen.

On syytä painottaa, että tämän kirjan ensisijaisena tarkoituksena ei ole antaa valmiita toimintaohjeita, joita sokeasti noudattamalla pääsee autuuteen. Jokainen lukija muodostakoon oman kokonaisnäkemyksensä oppimisesta, opettamisesta tai koulusta ylipäätään. On kuitenkin tärkeää käydä keskustelua opettajan työn eettisyydestä. Tämän kirjan keskeinen tarkoitus on avata sellaisia näkökulmia, joita ei arjen kiireessä välttämättä muuten tule miettiä. Kirjan lukujen on tarkoitus auttaa lukijaa tunnistamaan omia rajojaan ja jaksamaan arjessa paremmin. Toivon, että ehdit varata itsellesi kiireetöntä aikaa tämän kirjan lukemisen verran. Juuri aikapula pohdinnalle, keskustelulle ja rakentavalle väittelylle on kasvatusalan kasvava uhka.

Tämä kirja on saavuttanut tavoitteensa, jos lukijana saat uutta ajateltavaa ja pystyt sovittamaan sisältöjä omaan elämäsi ja työfilosofiaasi. Jos vielä haastat kollegojasi pohtimaan asioita, jotka saivat sinut hieromaan aivonystyröitäsi, olen kirjan kirjoittajana ylittänyt tavoitteeni.

Lapualla 28.2.2021

Juho Norrena

Eettinen ammatillinen toiminta ja sen vaikutukset

Opettaja on monella tapaa eettinen toimija. Ensinnäkin opettaja on ammatillisesti *luotettava* henkilö. Kasvatusala on luonteeltaan sellainen, että valmiita ratkaisuja ei ole olemassa. Jos esimerkiksi lääketieteessäkin on erimielisyyksiä siitä, mikä on tilanteen mukainen oikea hoitomuoto, kasvatuksessa vaihtoehtoja on vieläkin enemmän. Koska kasvatuksen metodeja ei voi mitata ja laittaa parremuusjärjestykseen, se antaa kasvattajan omille uskomuksille ja näkemyksille paljon valtaa. Lisäksi koulu edustaa kasvatuskontekstina vain yhtä näkökulmaa. Oppilaan yksilölliset ominaisuudet eivät korostu, vaan koulussa toimitaan ensisijaisesti osana isoa ryhmää. Silloin yksilöiden erityistarpeita on vaikea huomata, saati toteuttaa. Opettajalla on valta toimia kasvatuksen asiantuntijana, vaikka asiantuntijuutta ei pystytä kunnolla määrittämään. Toki opettajat ovat koulutuksensa ja työkokemuksensa vuoksi työskennelleet kasvatuksen parissa keskimäärin enemmän kuin muut ihmiset, joten heidän sivistyneellä arvauksellaan on merkitystä. Pohdin tätä opettamisen ja asiantuntijuuden yhteyttä vielä myöhemmin lisää (ks. s. 55).

Toiseksi opettajan työ on eettistä toimintaa, koska opettaja käyttää työssään *valtaa*. Lain näkökulmasta vallankäyttöä ovat oppimisen arviointi sekä kurinpitotoimien määrääminen. Opettaja vastaa arvioinnista ja vaikuttaa siten merkittävällä tavalla lapsen jatko-opintoihin, elämään ja jopa itsetuntoon. Opettajan on tällöin kyettävä pohtimaan omia arvojaan, uskomuksiaan ja tunteitaan suhteessa arvioijan rooliin. On päivänselvää, että opettaja

ei pidä kaikista oppilaista persoonina, ainakaan keskenään yhtä paljon. On myös totta, että käyttäytymisen arviointi sekoittuu vieläkin liikaa oppimäärien arviointiin. Omien mieltymysten erottaminen mitattavista tosiasioista ei ole koskaan helppoa. Ilman eettistä pohdintaa se on mahdotonta.

Vallankäyttöä ovat myös sellaiset asiat, joista ei kirjoiteta numeroita tai jälki-istuntoja. Opettaja on todistamassa läheltä oppilaiden kasvua ja kehitystä. Hän on mukana seuraamassa riitojen selvittämistä ja osallistuu myös tilanteisiin usein ratkaisijan roolissa. Opettaja näkee intiimejä tunteenpurkauksia työssään joka päivä. Hän oppii tuntemaan oppilaista sellaisia puolia, jotka ovat muuten näkyvillä vain kotona eivätkä aina sielläkään. Monelle oppilaalle opettaja on elämän ainoa turvallinen aikuinen. Ei olekaan ihme, että opettajiin kiinnytään ja heihin luotetaan. Opettajan sanomiset ja tekemiset jättävät oppilaisiin jäljen. Opettaja rakentaa oppimisen lisäksi myös yksilön toimintamekanismeja, muun muassa tunnesäätelyn järjestelmää. Tämä jos mikä on vallankäyttöä, vaikka se koostuukin hiljaisesta tiedosta ja kirjoittamattomasta säännöstöstä. Ennen kaikkea tämä itsetuntoon vaikuttava vallankäyttö opettajan työssä on eettistä toimintaa. On opettajan moraalinen varassa, kuinka oikeudenmukaisesti omaa valtaansa käyttää.

Kolmas perustelu opettajan työn eettiselle luonteelle on se, että opettajakin on *inhimillinen*. Eettinen pohdinta kuuluu ihmisen perusluonteeseen. Elämisen ja kuoleamisen kysymykset liittyvät jokaisen minuuteen, ja käymme näitä asioita läpi jossain vaiheessa elämäämme. Opettaja ei tee työtä irrallaan omasta persoonastaan. Vaikka rakentaisimme teflonisen roolin ammattimme harjoittamiselle, emme kykene ikinä suoriutumaan kaikista

vuorovaikutustilanteista antamatta itsestämme jotain. Opettaja myös kiintyy tiettyihin oppilaisiin enemmän kuin toisiin. Usein kiintyminen tapahtuu koko opetettavaan ryhmään. Kun opettajana toimii ihminen, ovat kaikki hänen henkilökohtaiset ilon ja surun aiheensa läsnä myös opetustilanteessa. Käsi ylös, joka väittää vasta eronneen tai läheisensä menettäneen opettajan marssivan luokkaan ja tekevän työnsä kuten aina. Keskeinen rajapinta opettajuuden ja ihmisyyden välillä on myös ammattilaisen suhtautuminen työhönsä. Työstä voi pitää tai työtään voi vihata. Molemmissa tapauksissa asenne näkyy tavassa tehdä työtä.

Esimerkki eettisestä pulmatilanteesta koulussa

Ihminen on perusluonteeltaan itsekäs. Hyvä niin, sillä jokaisella ihmisellä on oltava ainakin yksi omien etujensa puolustaja. Kriittiseen eettisyyden tasoon kuuluu sekä ymmärrys omasta vajavaisuudesta että kyky tarpeen mukaan asettaa oma etu taka-alalle.

Otetaan esimerkki koulumaailmasta. Kuvittele olevasi opettaja, jonka oppilaalla on vahva tuen tarve. Käyt keskustelun koulun erityisopettajan ja rehtorin kanssa. Lopputulemana on, että sinun on priorisoitava erityisopettajan tukea luokassasi viidelle oppilaalle. Kuudenneksi eniten apua tarvitseva on muiden tukitoimien eli sinun varassasi. Tehtävänäsi on kertoa tilanteesta oppilaan huoltajalle, joka on vahvasti vaatinut lapselleen erityisopettajan tukea ja jopa paikkaa pienryhmästä. Mitä

argumentteja käytät perustellessasi asiaa huoltajalle? Vetoatko siihen, että sinun mielestäsi tukea tarvitaan, mutta rehtori estää sen? Vai syytätkö erityisopettajaa, joka suostuu ottamaan vain viisi oppilasta tuen piiriin kerrallaan? Vai kohtaatko asian niin, että sinä olet kollegoiden kanssa käydyin keskustelun perusteella tehnyt kyseisen valinnan ja se kuuluu sinun työhösi?

Eettisissä pohdinnoissa ei tarvitse olla oikeaa tai väärää vastausta. Se, miten esimerkkitilanteessa toimit, on kiinni kokonaisu-harkinnasta. Itsesi kannalta ajateltuna voi olla hyödyllistä siirtää vastuu ikävästä päätöksestä muille. Rehtori tai erityisopettaja eivät todennäköisesti asioi huoltajan kanssa jatkossa kovinkaan paljon. Sinun taas pitää olla säännöllisesti yhteyksissä kotiin, ja joudut ottamaan kaikki epämieluisat purkaukset vastaan. Eikö si- nulla ole oikeus suojella itseäsi? Yhteisön toimivuuden kannalta on kuitenkin tärkeää, että sen kaikki jäsenet puhaltavat yhteen hiileen. Et halua menettää rehtorin tai erityisopettajan luottamus- ta. Olisiko mahdollista, että esimerkkitilanteen kaltaisia vaikeita tilanteita varten olisi tehty yhteisölle pelisäännöt? Joissain tilan- teessa rehtori voi tietoisesti ottaa vastaan syyntä, joka on jollekin annettava. Tällöin rehtori tiedostaa riskin ja tukee näin opettajan työtä. Toisaalta rehtori ei voi ottaa kontolleen kaikkien opettajien kaikkia vaikeita päätöksiä. Jossain on oltava raja, johon saakka vastuu kuuluu opettajalle. Rajojen asettaminen on yksi eettisen keskustelun keskeisistä tavoitteista.

Oletetaan, että kykenet pohtimaan omaa ja muidenkin toiminta- ta kriittisellä tasolla. Mikäli koet, että muu yhteisö ei tähän ky- kene, joudut kantamaan harteillasi suurta moraalista taakkaa. Pa- lataan vielä edelliseen esimerkkiin. Jos otat vaikeasta päätöksestä

Vaikea kysymys 2. Huoltajat asettavat opettajalle vaatimuksia yksilöllisistä opettamisesta, tuen ja jopa hoidon tarpeista. Huoltajat ovat yhteydessä lähes päivittäin ja soittelevat muun muassa aikaisin aamulla ja viikonloppuisin siitä, millainen päivä oppilaalle on tulossa. Opettaja kokee, ettei voi olla vaatimusten tasalla. Kuinka opettaja toimii tässä tilanteessa?

	Arvojen suhteet
Ihmisyys	X
Velvollisuudet	X

Tässä tilanteessa korostuvat eettisyyden teemoista ihmisyys ja velvollisuudet. Pohdittavana ovat myös oppijan, huoltajan, opettajan ja koulun roolit. Onko oppilas asiakas, jolle voidaan vaatia yksilöllistä palvelua? Mitä huoltajat odottavat koululta, kun lapsensa sinne päivittäin lähettävät? Entä mikä on kaikkiaan koulun tehtävä yhteiskunnallisessa keskustelussa? Välillä tuntuu, että koululle sanellaan nykyisin pitkä lista siitä, millaisiin vaatimuksiin on vastattava. Vika ei ole pelkästään vaatimusten asettajissa. Myös koulun olisi rohkeammin puolustettava tehtävänsä ja tehdä selväksi omat rajansa yhteiskunnallisena toimijana. Kouluissa asetetaan usein arvoksi huoltajien miellyttäminen, ja silloin perustehtävä voi kadota näkyvistä ja aiheuttaa edellä kuvaillun kaltaisia ristiriitoja. Vastaavasti usein törmää myös tilanteisiin, joissa ratkaisemattomien ongelmien vuoksi huoltajista tulee koulun viholaisia. Silloin on hyvin vaikea tehdä kasvatuksellista yhteistyötä lapsen tai nuoren edun nimissä.

Koulun tehtävä ei ole tyytyä muiden tahojen asettamiin vaatimuksiin tai pyrkiä miellyttämään muita toimijoita. Koulun tulisi

profiloitua arvotoimijana, joka ottaa toiminnallaan kantaa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Koulun toiminnalla on myös vahva esimerkin näyttäjän rooli. Jos koulussa ei kyetä tuomaan esille vaikeita kysymyksiä ja pohtimaan ratkaisuja rakentavasti, ei moista toimintaa kannata odottaa muultakaan yhteiskunnalta.

Tässä kyseisessä vaikeassa kysymyksessä eettisyyden tasona on arvojen välisten suhteiden pohdinta. Säilyttääkseen työnsä perustehtävän ja toteuttaakseen omaa ideologiaansa opettajan on oltava tarinan konna. Hänen on toimittava vastoin perheen odotuksia, jotta voi suojella suurempaa arvoa. Viestin kotiin on oltava selkeä: koulu ei voi vastata kasvatuksen vaatimukseen koulupäivän aikana samalla tapaa ja yhtä yksilöllisesti kuin vanhemmat voivat toimia kotona. Tosin usein tulee vastaan tilanteita, joissa nimenomaan koulussa pystytään huomioimaan oppilas yksilönä ja ihmisenä paremmin kuin kotona, mutta tässä tilanteessa on kyse muusta.

Pohdittavaksi jää, kuinka paljon opettaja voi pehmittää huoltajan ikävänä pitämää viestiä olematta tyly ja kuitenkin säilyttäen ehdottomuuden. Samoin viestin viemisessä voi harkita, kuinka paljon opettajan kannattaa tukeutua kolleegaan tai esimieheen: jossain tapauksessa on suuri merkitys sillä, kuka tai ketkä ovat allekirjoittaneet viestin. Tukeutua ei voi liikaa, koska silloin voi menettää omaa uskottavuuttaan. Usein kuulee vinkin, että vaikeat asiat huoltajien kanssa kannattaa hoitaa puhelimesta. Varmasti tämä on usein totta, mutta kirjallistakin viestintää tarvitaan, ja silloin sanansa voi asetella huolella ja yhdessä muiden kanssa.

Valitettavasti vastaan tulee useinkin tilanteita, joissa huoltajien kanssa on vaikea löytää yhteistä kieltä viestinnässä. Opettaja voi kuitenkin omalta osaltaan pohtia asiaa ja tehdä asiassa parhaansa. Kun asian käy läpi myös esimiehen ja kollegan kanssa heitä

Yksilöharjoituksia

Minä opettajana

Pohdi oheisen taulukon avulla omaa opettajaidentiteettiäsi. Kirjoita taulukkoon itsestäsi sellaisia asioita, jotka ovat avoimia ja näkyviä kaikille tai jotka ovat säilyneet piilossa muilta. Taulukko on henkilökohtainen. Voit avata sitä muille siltä osin kuin koet turvalliseksi.

		Avoim kaikille: miten muut minua kuvailisivat	Oma näkemykseni: mitä muut eivät minusta välttämättä tiedä
Koulutus	Kelpoisuus		
	Muut pätevyudet		
	Lisäkoulutus		